

Uitspraak Geschillencommissie Kifid nr. 2024-0491

(mr. L. van Berkum, voorzitter, mr. G.W.N.M. van Laarhoven,
mr. P.G. Salvadori, leden en mr. F.M.M.L. Fleskens, secretaris)

Datum uitspraak	13 juni 2024
Klacht van	De heer [naam 1] (hierna: consument I) en mevrouw [naam 2] (hierna: consument II), samen te noemen de consumenten
Tegen	ABN AMRO Schadeverzekering N.V., gevestigd te Zwolle, verder te noemen de verzekeraar
Aard uitspraak	Bindend advies
Uitkomst	Vordering afgewezen

Samenvatting

Opstal- en inboedelverzekering. De consumenten vorderen vergoeding van schade door een brand. De verzekeraar heeft dekking afgewezen, omdat de schade door opzet van één van de consumenten is veroorzaakt en schade dan nooit is verzekerd. De commissie oordeelt dat de klacht moet worden afgewezen, omdat sprake is van opzet.

1. Procedure

- 1.1 De behandelend commissie, verder te noemen de commissie, beslist op basis van het reglement en op basis van de door partijen aan Kifid ingestuurde documenten inclusief bijlagen. Het gaat om: 1) het klachtformulier van de consumenten; 2) de aanvullende stukken van de consumenten; 3) het verweerschrift van de verzekeraar; 4) de repliek van de consumenten en 5) de dupliek van de verzekeraar.
- 1.2 Partijen zijn opgeroepen voor een hoorzitting op 20 maart 2024. Op de hoorzitting waren de consumenten aanwezig. De verzekeraar werd vertegenwoordigd door mr. [naam 3], bedrijfsjurist en mr. [naam 4], juridisch adviseur.
- 1.3 De consument en de verzekeraar hebben gekozen voor een bindend advies. Dit betekent dat partijen elkaar aan de uitspraak kunnen houden.

2. Het geschil

Wat is er gebeurd?

- 2.1 Consument I heeft bij de verzekeraar een opstal- en inboedelverzekering. Consument II is meeverzekerd op de polis. Consument I heeft de verzekering via internet aangevraagd. De verzekeringsvoorwaarden zijn voor de ingangsdatum per brief aan de consument verstrekt. De toepasselijke verzekeringsvoorwaarden zijn: versie 0319 maart 2019 van de opstalverzekering en versie 0519 mei 2019 van de inboedelverzekering (hierna: de voorwaarden).

- 2.2 Op 24 april 2022 heeft consument I op verschillende plekken in de woning van de consumenten brand gesticht. De brandweer heeft de brand geblust. Consument I is met lichte verwondingen uit de woning gehaald. Consument II en de dochter van de consumenten waren op het moment van de brand niet thuis. De consumenten hebben bij de verzekeraar een claim ingediend voor de schade aan de opstal en de inboedel.
- 2.3 In opdracht van de verzekeraar heeft I-Tek B.V. een onderzoek naar de oorzaak en de toedracht van de brand ingesteld. De schade is door expertisebureau EMN in overleg met de door de consumenten ingeschakelde contra-expert vastgesteld. De kosten voor de contra-expert en voor het aanbrengen van noodvoorzieningen door de firma [naam firma], samen € 6.572,10, zijn door de verzekeraar betaald.
- 2.4 Met een e-mailbericht van 10 juni 2022 heeft de verzekeraar de claim van de consumenten afgewezen, omdat consument I de brand zelf heeft aangestoken en schade door opzet nooit is verzekerd op grond van de voorwaarden. Wel heeft de verzekeraar de consumenten uitgenodigd aan te tonen dat op basis van de medische gesteldheid van consument I geen sprake was van opzet.
- 2.5 Op basis van de verstrekte medische informatie over consument I heeft de medisch adviseur van de verzekeraar in een brief van 14 april 2023 aangegeven dat zowel uit de bronnen als uit verklaringen van consument I en zijn moeder blijkt dat het drugsgebruik van consument I de oorzaak is van de psychose. De verzekeraar heeft daarom zijn standpunt gehandhaafd en geen verdere schade van de consumenten, behalve de onder 2.3 genoemde schade, vergoed.

De klacht en vordering

- 2.6 De consumenten vinden dat de verzekeraar ten onrechte geen dekking verleent voor de schade aan hun opstal en inboedel door de brand. Ter onderbouwing van hun klacht voeren zij het volgende aan.
- 2.7 Er was sprake van een onderliggend psychiatrisch ziektebeeld, waaronder verslaving. Uit de medische stukken blijkt dat sprake was van een psychose. De psychose hield niet direct op nadat consument I met de drugs was gestopt, maar pas na een week en na het gebruik van antipsychotica. Consument I is voor de brandstichting psychotisch geraakt en heeft ook voor de brandstichting hulp gezocht, maar dit was niet voldoende om de brand te voorkomen. Ten aanzien van de brandstichting is sprake van een wilsgebrek.
- 2.8 De verzekeraar draagt de bewijslast dat consument I de dag van de brand drugs heeft gebruikt. Hij weet niet meer of hij die dag drugs heeft gebruikt en na de brand is geen drugstest afgenomen. Consument I was tot de dag voor de brand door Parnassia uit huis geplaatst. Het is dan ook niet aannemelijk dat hij de dag van de brand over drugs beschikte.
- 2.9 De consumenten vorderen van de verzekeraar vergoeding van de schade voor een bedrag van € 85.772,-.

- 2.10 De verzekeraar dient op zijn minst de helft hiervan te betalen, omdat consument II is meeverzekerd, zij geen rol heeft gespeeld bij de brandstichting en die dag niet thuis was.

Het verweer

- 2.11 De verzekeraar heeft de volgende verweren gevoerd.
- 2.12 De schade is volgens de voorwaarden niet verzekerd, omdat deze met opzet is veroorzaakt. In dat geval is schade nooit verzekerd. Ook niet voor huisgenoten van de verzekeringnemer, zijnde consument II.
- 2.13 De verzekeraar moet bewijzen dat sprake is van opzet, maar in algemene zin geldt dat wanneer de schadebrengende gedraging van een verzekerde op zichzelf beschouwd al in zich draagt dat hij als dader zich bewust zal zijn geweest, of had behoren te zijn, van het zeer ernstige gevaar dat daardoor de desbetreffende schade kon ontstaan, de toepasselijkheid van de uitsluiting van art. 7:952 van het Burgerlijk Wetboek¹ of een soortgelijke uitsluiting in de voorwaarden, op voorhand een gegeven is.
- 2.14 Vervolgens is het aan de verzekerde om te bewijzen dat sprake was van een geestesstoornis of een andere tekortkoming waardoor opzet en schuld zouden ontbreken. Pas bij serieuze aanwijzingen dat het handelen in beduidende of overwegende mate is beïnvloed door een vastgestelde stoornis, lijkt het ontbreken van opzet en schuld in beeld te komen. Als hierbij echter enige invloed is van alcohol- of drugsgebruik op de persoonlijke waardering van het handelen of op de controle van het gedrag, dan komt dit voor rekening en risico van de verzekerde zelf. Hoewel de medisch adviseur oordeelt dat het ontstaan van de psychose bij consument I in rechtstreeks verband staat met zijn drugsgebruik, is bij de uitsluiting in verband met opzet niet van belang of de consument op de dag van de brand drugs heeft gebruikt.

3. De beoordeling

Inleiding

- 3.1 De vraag die voorligt is of de verzekeraar de schade van de consumenten door de brand moet vergoeden. De commissie beantwoordt deze vraag ontkennend. Zij licht haar oordeel hierna toe.

¹ In dit artikel staat: "De verzekeraar vergoedt geen schade aan de verzekerde die de schade met opzet of door roekeloosheid heeft veroorzaakt."

Ambtshalve toetsing

- 3.2 De verzekeraar heeft met een beroep op twee bepalingen in de voorwaarden het verzoek van de consumenten om dekking te verlenen voor de schade aan de opstal en inboedel afgewezen.
- 3.3 De commissie is daarom in beginsel gehouden deze bepalingen ambtshalve te toetsen aan alle Europese richtlijnen die consumentenbescherming bieden tenzij anders is bepaald in de betreffende richtlijn. Een effectieve consumentenbescherming kan namelijk niet worden bereikt als niet ambtshalve wordt getoetst aan de Unierechtelijke regelgeving inzake consumentenbescherming.²
- 3.4 Het gaat om de bepalingen in de voorwaarden waarin staat dat de verzekering nooit schade dekt die ontstaat door:

*“- opzet, roekeloosheid, ernstige nalatigheid of een illegale activiteit van u;
- (...);
- doordat u onder invloed bent van een bedwelmend middel;”*

In de begrippenlijst van de voorwaarden staat dat onder *bedwelmend middel* wordt verstaan een middel waardoor een persoon minder bewust kan denken of handelen, dan zonder dat middel. Volgens de begrippenlijst wordt met *U* de verzekeringnemer of een huisgenoot van de verzekeringnemer bedoeld en is een huisgenoot een persoon met wie de verzekeringnemer langere tijd en in gezinsverband samenwoont.

- 3.5 Voorafgaand aan de aanvraag van de verzekeringen heeft consument I op juiste wijze kennis kunnen nemen van de voorwaarden en deze zijn voor het sluiten van de verzekeringen op juiste wijze op een duurzame drager verstrekt. Daarmee heeft de verzekeraar voldaan aan de op hem rustende informatieplichten.³
- 3.6 Ingevolge de Europese Richtlijn 93/13/EEG⁴ dienen bepalingen in een overeenkomst die met een consument is gesloten en waarover niet is onderhandeld tevens getoetst te worden op oneerlijkheid. Ingevolge artikel 4 lid 2 van deze Richtlijn is toepassing van de Richtlijn met betrekking tot transparante kernbedingen echter uitgesloten.

² Hof van Justitie 21 april 2016, zaak C-377/14, ECLI:EU:C:2016:283, RvdW 2016/806 (Radlinger/Finway), r.o. 64-66.

³ HvJ EU 25 januari 2017, ECLI:EU:C:2017:38 (Bawag).

⁴ Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten

In de aanhef van de Richtlijn is specifiek ten aanzien van verzekeringsovereenkomsten bepaald dat bedingen die het verzekerde risico en de verbintenis van de verzekeraar duidelijk omschrijven en afbakenen niet het voorwerp van toetsing aan de Richtlijn zijn wanneer deze beperkingen in aanmerking worden genomen bij de berekening van de door de consument betaalde premie.

- 3.7 De eerste bepaling (opzet) waarop de verzekeraar zich beroept bepaalt de omvang van de premie en is dus een kernbeding. Dit beding omschrijft duidelijk het verzekerd risico en bakent dekking duidelijk af. Toetsing van dit beding aan de Richtlijn is daarom uitgesloten. De verzekeraar kon zich dan ook op dit beding beroepen. Als sprake is van opzet is er geen recht op dekking.
- 3.8 De commissie is met de verzekeraar van oordeel dat in het onderhavige geval sprake is van opzet. Consument I heeft namelijk brand gesticht. Hoewel de commissie voldoende aannemelijk acht dat hij hierbij onder invloed van een psychose heeft gehandeld waardoor de wil en dus de opzet in principe ontbrak, kan dit hem in het onderhavige geval niet baten. Dit komt doordat de consument de psychose zelf heeft veroorzaakt door drugs te gebruiken.⁵ Dat de consument vóór de brandstichting drugs heeft gebruikt blijkt uit de stukken.
- 3.9 Op grond van de stukken stelt de commissie het volgende vast. Tussen 14 april en 2 mei 2022 was consument I bij Parnassia in behandeling bij de Crisis Dienst. In dat kader heeft Parnassia op 15 april 2022 contact met consument I gehad waarin hij heeft gezegd dat hij door het gebruik van olanzapine de volgende dag al geen psychotische symptomen meer vertoonde en dat hij zelf dacht dat de verschijnselen drugsgerelateerd waren. Op 23 april 2022 heeft consument I aan Parnassia gemeld dat hij de afgelopen nacht niet had geslapen en dat hij die avond alcohol had gebruikt en in de ochtend amfetamine. De commissie is van oordeel dat consument I hierdoor zelf het risico heeft genomen op verergering van de klachten. Nadat consument I brand had gesticht in de woning is hij op 25 april 2022 op verzoek van de politie beoordeeld door een psychiater. In de beoordeling van die psychiater staat dat consument I olanzapine beschouwde als een wondermiddel, maar dat hij dit middel gisteren niet heeft gebruikt, maar wel drugs had ingenomen. Doordat hij na de brand weer olanzapine was gaan gebruiken sliep hij goed en was hij volgens eigen zeggen niet meer psychotisch. Ook de huisarts van consument I heeft in zijn journaal op 28 april 2022 genoteerd dat de psychotische klachten in remise zijn door het staken van het drugsgebruik. De commissie neemt voorts bij haar oordeel mee dat consument I wist dat hij door het gebruiken van drugs psychotisch werd, want dat heeft hij op 15 april 2022 tegen Parnassia gezegd.

⁵ Dit wordt ook wel culpa in causa genoemd.

Slotsom

- 3.10 Het bovenstaande brengt mee dat de schade door opzet is veroorzaakt en daarom is de schade niet verzekerd. Van wie de schade is en dat alleen consument I de brand heeft gesticht, is daarbij niet relevant. Ingevolge de begrippenlijst bij de opzetbepaling is in dat geval immers alle schade uitgesloten van dekking. De verzekeraar heeft dan ook terecht dekking afgewezen. Toetsing van de tweede bepaling (bedwelmende middelen) aan de Richtlijn 93/13/EEG en de vraag of consument I ten tijde van de brandstichting onder invloed was, kan daarom achterwege blijven. De commissie wijst de vordering van consumenten dan ook af, maar acht van belang te bevestigen dat de verzekeraar ter zitting heeft aangegeven dat hij de gemaakte kosten niet van de consumenten zal terugvorderen.

4. De beslissing

De commissie wijst de vordering af.

Deze uitspraak is bindend. Of u tegen deze uitspraak beroep kunt instellen, kunt u nalezen in regel 7 van het Reglement Commissie van Beroep Kifid – vanaf 1 april 2024, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten. In regel 18.1 van dat reglement is bepaald dat beroep kan worden ingesteld tot 6 weken na de dag van deze uitspraak. Meer informatie over het instellen van beroep kunt u vinden op de website www.kifid.nl/in-beroep-gaan-bij-kifid.

Binnen 2 weken na verzending van de uitspraak kunt u schriftelijk verzoeken een overduidelijke vergissing in de uitspraak zoals een schrijffout, een verkeerde naam/datum of een rekenfout te herstellen. De beslissing in de uitspraak kan hiermee niet ter discussie worden gesteld. Ook kunt u binnen 2 weken na verzending van de uitspraak schriftelijk verzoeken de uitspraak aan te vullen als u vindt dat niet op alle onderdelen van uw vordering is beslist. Dit ziet niet op de situatie waarin u meent dat de Geschillencommissie Kifid niet op al uw argumenten is ingegaan. Meer informatie hierover staat onder vraag 58 en 59 van het Reglement Geschillencommissie Kifid – vanaf 1 april 2022, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten.

Contactgegevens Klachteninstituut financiële dienstverlening

Telefoonnummer: 070 - 333 8 999

Website: www.kifid.nl